# SPRENDIMAI

## KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS (ES) 2023/1160

**2023 m. gegužės 31 d.**

**dėl prašymo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/788 užregistruoti Europos piliečių iniciatyvą „Veiksmingas teisminio precedento sąvokos įgyvendinimas ES šalyse“**

*(pranešta dokumentu Nr. C(2023) 3632)*

**(Tekstas autentiškas tik anglų kalba)**

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/788 dėl Europos piliečių iniciatyvos ([1]), ypač į jo 6 straipsnio 2 ir 3 dalis,

kadangi:

(1) 2023 m. gegužės 4 d. Komisijai buvo pateiktas prašymas užregistruoti Europos piliečių iniciatyvą „Veiksmingas teisminio precedento sąvokos įgyvendinimas ES šalyse“;

(2) šis prašymas pateiktas po to, kai 2023 m. vasario 14 d. Komisijai buvo pateiktas prašymas užregistruoti Europos piliečių iniciatyvą „Veiksmingas teisminio precedento sąvokos įgyvendinimas visose ES šalyse“;

(3) pagal Reglamento (ES) 2019/788 6 straipsnio 4 dalį 2023 m. kovo 8 d. raštu (C(2023) 1602 *final*) Komisija pranešė organizatorių grupei, kad iniciatyva, kurią 2023 m. vasario 14 d. prašyta užregistruoti, atitinka to reglamento 6 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a, d ir e punktuose nustatytus registracijos reikalavimus ir kad jo 6 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos b punktas nėra taikytinas. Tačiau Komisija taip pat paaiškino, kad iniciatyva neatitinka Reglamento (ES) 2019/788 6 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos c punkte nustatyto reikalavimo, nes Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 81 straipsnis, kuriuo organizatoriai grindė savo iniciatyvą, nesudaro teisinio pagrindo priimti iniciatyva siūlomą teisės aktą, nes ta nuostata taikoma tik tarpvalstybinių pasekmių turintiems klausimams. Teisinio pagrindo priimti iniciatyva siūlomą teisės aktą negali sudaryti ir SESV 82 straipsnis, nes iniciatyvos tikslas akivaizdžiai nepatenka į SESV 82 straipsnio 1 dalies a–d punktuose nustatytų keturių sričių aprėptį. Be to, iniciatyva nepatenka nė į vieną iš trijų SESV 82 straipsnio 2 dalies a–c punktuose nurodytų sričių ir nėra susijusi su SESV 82 straipsnio 2 dalies d punkte nurodytu kitu konkrečiu baudžiamojo proceso aspektu. Komisija taip pat pranešė organizatoriams, kad šiame kontekste iniciatyvoje nurodytas SESV 65 straipsnis nėra aktualus ir kad Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 20 ir 45 straipsniais jai nesuteikiama kompetencijos teikti teisės akto pasiūlymą. Todėl, remdamasi Reglamento (ES) 2019/788 6 straipsnio 4 dalies pirma pastraipa, Komisija pranešė organizatoriams, jog pagal Reglamento (ES) 2019/788 6 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą jie gali pradinę iniciatyvą iš dalies pakeisti, siekdami atsižvelgti į jos vertinimą, ją palikti tokią pačią arba ją atsiimti;

(4) 2023 m. gegužės 4 d. organizatorių grupė iniciatyvą pateikė iš naujo;

([1]) OL L 130, 2019 5 17, p. 55.

(5) organizatorių išdėstyti iniciatyvos tikslai yra „nacionaliniu lygmeniu nustatyti mechanizmą, kuriuo užtikrinamas kitų valstybių narių teismų priimtų galutinių teismų sprendimų tarpusavio pripažinimas, ir galimybę remtis atitinkamos šalies teismų sprendimais, susijusiais su nacionaliniais teisminiais precedentais“. Siūlomas mechanizmas būtų taikomas su sąlyga, kad: „a) Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (ESTT) turėjo progą išaiškinti taikytinas ES teisės nuostatas“ ir kad „b) nagrinėjama byla susijusi su panašiais arba identiškais teisiniais klausimais“. Organizatoriai mano, kad šis „mechanizmas turėtų būti faktiškai prieinamas bylos šalims ir suteikti joms galimybę bet kuriuo proceso etapu prašyti pripažinti kitą jų bylai svarbų sprendimą. Be to, atsižvelgiant į *rebus sic stantibus* sąlygą turėtų būti užtikrintas tam tikras lankstumas, kad pasikeitus tam tikroms esminėms aplinkybėms būtų galima keisti nusistovėjusią teismų praktiką.“ Organizatoriai taip pat mano, kad valstybės narės turėtų būti „įpareigotos nustatyti veiksmingas, atgrasančias ir proporcingas nuobaudas atvejais, kai mechanizmo nesilaikoma“;

(6) daugiau informacijos apie iniciatyvos dalyką, tikslus ir aplinkybes pateikiama jai skirto dokumento priede. Jame teigiama, kad „ESTT ir ES institucijos ne kartą nustatė, kad kai kuriose ES šalyse teismai yra linkę taikyti ES teisę neužtikrindami vienodo ir nuoseklaus požiūrio“ ir kad tai „mažina valstybių narių lygybę prieš ES sutartis“ ir „gali lemti bylos šalių valstybėse narėse diskriminaciją bei didelį netikrumą dėl to, kaip ES teisės laikymasis užtikrinamas nacionaliniu lygmeniu“. Priede cituojama Europos Sąjungos sutarties 4 straipsnio 2 dalis ir paaiškinama, kad iniciatyva „siekiama konsoliduoti vienodą valstybių narių teismų praktiką, tuo pat metu gerbiant skirtingą teisminę kultūrą ir tradicijas“. Jame taip pat teigiama, kad pasiūlymas yra „proporcingas ir būtinas siekiant užtikrinti teisinės valstybės principo apsaugą ir išlaikyti vienodą ES teisės įgyvendinimą, nes įdiegus mechanizmą, pagal kurį būtų pripažįstami ankstesni teismų sprendimai, išsaugomos kiekvienos valstybės narės teisminės tradicijos ir procesinė autonomija“. Be to, fiziniai asmenys turėtų turėti galimybę remtis „sprendimų, kurie yra nesuderinami su teisminiais precedentais, susijusiais su panašiomis arba identiškomis situacijomis, peržiūros mechanizmu“. Šiuo atžvilgiu priede teigiama, kad iš valstybių narių turėtų būti reikalaujama stebėti, ar nacionaliniai teismai šia iniciatyva siūlomą mechanizmą įgyvendina tinkamai, „o tai reiškia, kad vadovaujantis nusistovėjusia ESTT praktika valstybės narės galėtų būti laikomos atsakingomis už prievolių pagal ES teisę pažeidimus“;

(7) Komisija daro išvadą, kad iš dalies pakeista iniciatyva siekiama nustatyti mechanizmą, kuriuo užtikrinamas kitų valstybių narių teismų priimtų galutinių sprendimų tarpusavio pripažinimas ir rėmimasis atitinkamos valstybės teismų sprendimais, susijusiais su nacionaliniais teisminiais precedentais. Tas mechanizmas būtų taikomas su sąlyga, kad laikomasi visų trijų kriterijų: i) galutiniu teismo sprendimu taikytos Sąjungos teisės nuostatos; ii) ESTT jau yra išaiškinęs tas pačias atitinkamas Sąjungos teisės nuostatas ir iii) atitinkama byla reglamentuojama panašiomis arba identiškomis teisės nuostatomis;

(8) SESV 81 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Sąjunga tarpvalstybinio pobūdžio civilinėse bylose turi plėtoti teisminį bendradarbiavimą, kuris grindžiamas teisminių ir neteisminių sprendimų tarpusavio pripažinimo principu. Šis bendradarbiavimas gali apimti valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų suderinimo priemones. Be to, SESV 81 straipsnio 2 dalies a punkte nustatyta, kad Europos Parlamentas ir Taryba, spręsdami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, turi patvirtinti priemones, ypač kai jos būtinos vidaus rinkos tinkamam veikimui, kuriomis siekiama užtikrinti teisminių ir neteisminių sprendimų tarpusavio pripažinimą ir vykdymą valstybėse narėse;

(9) analogiškai SESV 82 straipsnio 1 dalyje, susijusioje su teisminiu bendradarbiavimu baudžiamosiose bylose, nustatyta, kad toks bendradarbiavimas turi būti grindžiamas nuosprendžių ir teismo sprendimų tarpusavio pripažinimo principu ir apimti valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų suderinimą SESV 82 straipsnio 2 dalyje ir 83 straipsnyje nurodytose srityse. Pagal SESV 82 straipsnio 1 dalies antros pastraipos a punktą Europos Parlamentas ir Taryba turi patvirtinti priemones, kuriomis siekiama nustatyti taisykles ir procedūras, kad visoje Sąjungoje būtų užtikrintas visų nuosprendžių ir teismo sprendimų formų pripažinimas;

(10) kadangi iniciatyva siekiama nustatyti, kad tarpusavio pripažinimo principas taikomas tais atvejais, kai, laikantis tam tikrų sąlygų, būtina taikyti Sąjungos teisės nuostatas, Komisija mano, kad iniciatyvos tikslas patenka į SESV 81 ir 82 straipsnių taikymo sritį;

(11) dėl tos priežasties nėra taip, kad kuri nors iniciatyvos dalis akivaizdžiai nepatektų į Komisijos įgaliojimus pateikti pasiūlymą dėl Sąjungos teisės akto siekiant įgyvendinti Sutartis;

(12) ši išvada nedaro poveikio vertinimui, ar šiuo atveju būtų tenkinamos konkrečios faktinės ir materialinės sąlygos, įskaitant atitikties proporcingumo bei subsidiarumo principams ir suderinamumo su pagrindinėmis teisėmis sąlygas, kad Komisija galėtų imtis veiksmų;

(13) organizatorių grupė pateikė tinkamų įrodymų, kad ji atitinka Reglamento (ES) 2019/788 5 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytus reikalavimus, ir pagal to reglamento 5 straipsnio 3 dalies pirmą pastraipą paskyrė kontaktinius asmenis;

(14) šia iniciatyva nėra aiškiai siekiama piktnaudžiauti, ji nėra lengvabūdiška, nepagrįsta ar akivaizdžiai prieštaraujanti Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje išdėstytoms Sąjungos vertybėms ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintoms teisėms;

(15) todėl iniciatyva „Veiksmingas teisminio precedento sąvokos įgyvendinimas ES šalyse“ turėtų būti užregistruota;

(16) išvada, kad Reglamento (ES) 2019/788 6 straipsnio 3 dalyje nustatytos registravimo sąlygos įvykdytos, nereiškia, kad Komisija kokiu nors būdu patvirtina faktinį iniciatyvos turinio tikslumą – už jį atsako tik iniciatyvos organizatorių grupė. Iniciatyvos turinys atspindi tik organizatorių grupės nuomonę ir jokiu būdu negali būti laikomas atspindinčiu Komisijos nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

*1 straipsnis*

Europos piliečių iniciatyva „Veiksmingas teisminio precedento sąvokos įgyvendinimas ES šalyse“ užregistruojama.

*2 straipsnis*

Šis sprendimas skirtas piliečių iniciatyvos „Veiksmingas teisminio precedento sąvokos įgyvendinimas ES šalyse“ organizatorių grupei, kuriai kaip kontaktiniai asmenys atstovauja Marius PITIGOI ir Mihaela-Roxana GODINAC.

Priimta Briuselyje 2023 m. gegužės 31 d.

*Komisijos vardu*
Věra JOUROVÁ
*Pirmininko pavaduotoja*